

#מוגנים - שבוע מערכת החינוך בנושא פגיעות מיניות ברשת – מניעה, זיהוי והתמודדות

איך נלחם פגיעה מינית מקוונת? שיעור כישורי חיים לתלמידי החטיבה העליונה

השימוש באינטרנט הפך בשנים האחרונות לחלק בלתי נפרד מהחיים בכלל ומחיייהם של ילדים ובני נוער בפרט. האינטרנט כמרחב חיים נוסף, מספק הזדמנויות להתפתחות אישית וחברתית ולמידה. הוא מספק סקרנות ועניין, מפיג בדידות ומאפשר שייכות. מנגד, הוא גם מגביר את החשיפה והסיכון לאלימות ולפגיעה. עם התפתחות המרחב הווירטואלי (cyberspace) נוצרה זירה חדשה וייחודית של פגיעות מיניות ברשת. האוכלוסייה החשופה ביותר לפגיעות אלו הינה באופן טבעי ילדים ובני נוער אשר מרבים להימצא בה ואשר לא תמיד מצוידים בכלים הנכונים לזיהוי הפגיעה ולעצירתה. פגיעה מינית ברשת עלולה להיתפס לעיתים על ידי מתבגרים כנורמטיבית למרחב המקוון או כנורמלית לגיל ההתבגרות. תפקידנו בהקשר זה, כמבוגרים משמעותיים, חשוב יותר מתמיד. אנו נדרשים לתווך, לאפשר לתלמידים בדיקה עצמית ולהעניק להם כלים לקבלת בחירה מושכלת המתבוננת פנימה והחוצה. כלים לבדיקה עצמית המאפשרת לתלמידנו לעצור לרגע ולפעול מתוך שיקול דעת הלוך בחשבון את עצמם ואת הזולת.

מטרות

1. הרחבת היכולת לזהות מה נחשב כפגיעה מינית ברשת תוך הכרות עם החוק.
2. פיתוח יכולת לזהות אילו תכנים או הצעות מתאימים או אינם מתאימים, תוך הבנת ההשתמעות וההקשרים החברתיים.
3. הרחבת היכולת להימנע מפגיעה מינית מקוונת באחר או בעצמי.

הנחיות מקדימות לקראת השיעור

הפעילות שלפניכם מבוססת על המתודה הידועה כ"קפה דילמה", היא מורכבת משלוש תחנות שונות המאירות זוויות שונות בנושא הפגיעה ברשת כפי שיכולים לפגוש בה תלמידים הלומדים בחטיבת הביניים ובתיכון.

תחנה מספר 1: [צילום והפצת תמונות וסרטונים אינטימיים](#) (המתחילים במקרים רבים במסגרת קשר)

תחנה מספר 2: [פורנוגרפיה וחשיפה לתכנים פוגעניים](#)

תחנה מספר 3: [הטרדה מינית ברשת](#)

לתשומת לבך המורה

- המפגש אורך שיעור כפול
- בשיעור יעשה שימוש בסמארטפונים (נדרשת הורדת סורק ברקודים).
- התלמידים יעברו בסבב בין התחנות, כאשר בכל תחנה יערך דיון אשר ינוהל על ידי תלמיד שיבחר מראש ותפקידו לדאוג שהשיח יתנהל בהתאם לכרטיסיות, כולל שלב כתיבת התובנות מהתחנה.
- התלמידים המנחים נשארים בתחנה לאורך כל הפעילות. שאר תלמידי הכיתה יזוזו בין התחנות לאחר הזמן המוקצב וסימן שייתן המנחה.
- המורה המנחה פותח וסוגר את הפעילות.
- לפעילות זו מצורפת מצגת אשר אינה מיועדת להקרנה אלא להדפסה ולחלוקה לתלמידים בתחנות השונות.

סיכום הפעילות על ידי המורה

המורה יזמין את התלמידים לשתף בתובנות שעלו בכל תחנה ויכתוב על הלוח את תובנות ההאשטאגים שיעלו.

תוך כדי שמיעת התובנות ישלב המורה גם את המסרים הבאים:

- לפגיעה מקוונת השלכות חמורות על הנפגע, הוא עלול לחוות מצוקה.
- לעיתים קרובות תמונות אינטימיות יועברו הלאה. ברגע שהן יצאו מאתנו, אין לנו שליטה על המקומות אליהם הן יגיעו. לכן יש לשקול לפני מעשה.

- אינטימיות וקשר בריא אינם מחייבים העברת תמונה אינטימית והלחץ לשליחתה במסגרת מהווה אזהרה - נורה אדומה.
- לכל אדם זכות לפרטיות. אל תפגעו בזכותו של אדם אחר לפרטיות בגלל סקרנות טבעית. אל תבקשו תמונות אינטימיות.
- מיניות מקומה בפרטיות ובמסגרת קשר שיש בו מחויבות והדדיות. ברגע שתמונה/סרטון נשלחים הם אינם במרחב הפרטי יותר.
- הפצת תמונות שיש בהן עירום או יחסי מין היא עבירה פלילית ואינה מעשה קונדס או חלק ממערכת זוגית או מיחסים תקינים.
- על פי [חוק הסרטונים החדש](#) (הרחבה לחוק למניעת הטרדה מינית) – פרסום תצלום, סרטון או הקלטה של אדם המתמקד במיניותו בנסיבות שבהן הפרסום עלול השפיל את האדם או לבזותו ולא ניתנה הסכמתו לפרסום, מהווה הטרדה מינית. האיסור לפרסם או להפיץ תמונות בעלי אופי מיני אינם חלים רק על מי שצילם אותם, אלא גם על מי שקיבל אותם לידי.
- המבוגרים לא תמיד נמצאים ברשת. מי שנמצא שם ויכול לזהות מצבי פגיעה הם הילדים עצמם. לכן, עבודה על פיתוח מודעות ומיומנויות של שומרי סף בקרב התלמידים חשובה לאין ערוך מעבודת ההסברה. חשוב שיהיו ערניים וידעו לזהות מצבי פגיעה שלהם ושל חבריהם. **זו לא הלשנה אלא הצלה.**
- פנייה לעזרה יכולה להיות קריטית עבור הנפגע והפוגע כאחד. שניהם זקוקים לעזרה לשם הפסקת ההתנהגות הפוגעת.
- יש להימנע מכניסה לקבוצות ווטסאפ פתוחות (כניסה לקבוצה באמצעות לינק) . בקבוצות אלו יתכן ונמצאים אנשים שאנחנו לא מכירים שעלולים לקיים תקשורת פוגענית עמנו, כגון: שליחת תמונות פורנוגרפיות. אנשים אלה אוספים מידע אישי של פרטי ההתקשרות שלנו ועלולים ליצור עמנו קשר אישי ולהמשיך בתקשורת הפוגענית.
- ניתן ומומלץ לפנות למטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת להיוועצות וקבלת עזרה במקרי פגיעה.